

М.М. Кулешов, канд. техн. наук, проф., НУЦЗУ

ЩОДО ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ПОЖЕЖНОГО НАГЛЯДУ

(представлено д-ром техн. наук Абрамовим Ю.О.)

В статті викладені нові підходи до системи оцінювання показників діяльності органів державного пожежного нагляду та запропонований алгоритм оцінки якості роботи наглядових органів.

Ключові слова: державний пожежний нагляд, пожежна безпека, контроль, оцінка, об'єкт, показники

Постановка проблеми. Оцінка показників діяльності органів державного пожежного нагляду (ДПН) з контролю за дотриманням вимог правил пожежної безпеки (ПБ) на підконтрольних їм об'єктах є дуже складною процедурою, яка досі не відпрацьована та не має чітко означень критеріїв. Особливе значення ця оцінка набуває при визначенні ролі і місця органів ДПН і їх посадових осіб у випадках виникнення резонансних пожеж з великими матеріальними збитками та загибеллю людей, а також під час оцінки стану ПБ як окремих об'єктів так і в цілому галузей виробництва та груп об'єктів.

На цей час відсутні систематизовані підходи до оцінки діяльності посадових осіб ДПН по виконанню ними саме функцій нагляду і контролю які б найбільш повно і об'єктивно відображали рівень професійної майстерності робітників наглядових органів та оцінювали їх внесок в запобігання виникненню пожеж.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Порядок здійснення ДПН та контролю за протипожежним станом об'єктів чітко регламентований рядом нормативно-правових актів [1,2,3] відповідно до яких однією з форм здійснення наглядової функції ДПН є перевірка стану пожежної безпеки підконтрольних об'єктів, метою якої є оцінка стану об'єкта через встановлення відповідності його діючим протипожежним нормам і правилам та розробка заходів по усуненню виявлених під час перевірки недоліків (загроз) які підлягають обов'язковому виконанню. Відносно порушників правил ПБ передбачено застосування органами ДПН запобіжних заходів [4], які являють собою заходи, направлені на забезпечення ПБ шляхом зупинення роботи підприємств, окремих виробництв, приміщень, виробничих дільниць, агрегатів, експлуатації будівель, споруд, опалювальних приладів, дільниць електромереж тощо.

Крім цього посадовим особам ДПН надані права по притягненню до адміністративної, а у деяких випадках і кримінальної відповідальності юридичних і фізичних осіб за невиконання приписів ДПН.

На практиці існуюча система оцінок професійної діяльності наглядових органів та інспекторів ДПН в основному заснована на кількісних показниках запобіжних і адміністративних заходів. При такому підході в погоні за показниками існує реальна загроза необ'єктивного оцінювання роботи наглядового органу, адже не усі ці показники відображають дійсний стан речей, багато з них не пов'язані з реальними причинами і наслідками пожеж та не завжди ефективно впливають на рівень ПБ підконтрольних об'єктів.

Постановка завдання та його вирішення. Завданням є визначення критеріїв оцінки роботи посадових осіб ДПН та розробка більш досконалих підходів до системи оцінок якості роботи наглядово – профілактичних органів. Саме ці підходи пропонується засновувати на показниках якості обстежень ($P_{\text{я}}$), виконання приписів ДПН ($P_{\text{вп}}$), реалізації функцій адміністративно – запобіжного впливу ($P_{\text{азв}}$).

Зокрема, здійснення наглядових функцій при проведенні перевірок (обстежень) протипожежного стану об'єктів характеризується кількісним показником виявлених інспектором видів загроз, порушень правил пожежної безпеки (ППБ) та розробленими рекомендаціями щодо їх усунення. Показник якості ($P_{\text{я}}$) або ідентифікації загроз слід оцінювати як відношення виявленої кількості загроз (порушень, недоліків) $N_{\text{вз}}$ до наявності (дійсної) їх кількості $N_{\text{нз}}$, тобто:

$$P_{\text{я}} = \frac{N_{\text{вз}}}{N_{\text{нз}}} \rightarrow 1. \quad (1)$$

При чому цей показник повинен прямувати до одиниці. Звичайно, що показник $N_{\text{вз}}$ залежить від рівня професіоналізму та компетентності посадових осіб наглядового органу. Чим більше $P_{\text{я}}$ наближається до одиниці, тобто нормативного (припустимого) рівня захисту об'єкту, тим вище оцінка показника професіоналізму інспектора ДПН.

Розрахунок показників якості необхідно проводити окремо за кожною групою недоліків. З цією метою пропонується провести групування протипожежних порушень (недоліків) та заходів щодо їх усунення відповідно до їх ролі і місця в забезпеченні пожежної безпеки об'єкту за відповідними ознаками, а саме:

Перша група. Порушення (недоліки), які безпосередньо спричиняють загрозу виникнення пожежі – група безпосередніх загроз (порушення регламенту технологічного процесу, експлуатація несправного технологічного та електрообладнання, електроустановок, мереж, порушення протипожежного режиму і порядку, проведення вогнебезпечних робіт).

Друга група. Порушення (недоліки), які негативно впливають на своєчасне виявлення осередків пожеж та оперативне реагування на них (відсутність або несправність систем автоматичного виявлення, сповіщення і гасіння пожеж, систем димовидалення або фізичної охорони об'єкту).

Третя група. Порушення (недоліки), які сприяють швидкому розповсюдженню пожеж (відсутність протипожежних перешкод, обмежувачів розповсюдження вогню по комунікаціям і технологічним системам, наявність легкозаймистого оздоблення стін приміщень, коридорів тощо).

Четверта група. Порушення (недоліки), які негативно впливають на процеси евакуації людей та ефективність дій оперативних підрозділів пожежної охорони з гасіння пожежі (захаращення та неможливість використання шляхів евакуації, під'їздів, проїздів до будівель і споруд, незадовільний стан систем внутрішнього і зовнішнього протипожежного водопостачання, первинних засобів пожежегасіння, низький рівень навчання робітників і добровільних протипожежних формувань (ДПД, ДПК) діям під час виникнення пожежі).

З наведеного угруповання ми бачимо, що якщо перша група заходів впливає на ймовірність виникнення пожеж, то друга-четверта групи заходів спрямовані на мінімізацію наслідків пожеж та підвищення рівня захисту людей і об'єктів вже під час виникнення тих самих пожеж, що є дуже важливим фактором при оцінці якості нагляду і результативності діяльності відповідного наглядово-профілактичного органу. І тоді формула (1) з урахуванням усіх груп недоліків прийме наступний вигляд

$$P_{\text{я}} = \frac{N_{\text{вз1гр}} + N_{\text{вз2гр}} + N_{\text{вз3гр}} + N_{\text{вз4гр}}}{N_{\text{нз1гр}} + N_{\text{нз2гр}} + N_{\text{нз3гр}} + N_{\text{нз4гр}}} \rightarrow 1. \quad (2)$$

Бажано, щоб за таким самими підходом формувалися і приписи ДПН, за якими було б можливо більш об'єктивно аналізувати роботу інспекторського складу органу ДПН з виконання ними наглядових функцій саме з точки зору оцінки якості проведення перевірки протипожежного стану об'єктів.

Наступним є розгляд питання щодо, оцінки (ступеню) виконання вимог органу ДПН адміністрацією підприємств, організацій і установ, тобто визначення $P_{\text{вп}}$ - показника. Оптимальним значенням цього показника мабуть було б 100% виконання вимог ДПН, що на практиці досягається дуже рідко, але завданням наглядових органів є те, щоб цей показник наближався до свого максимуму, $\text{тах} = 100\%$. Цілком зрозуміло, що ступень виконання приписів ДПН залежить, у першу чергу, від рівня відповідальності, та законослухняності керівників об'єктів. Разом з тим, реалізуючи функцію контролю за виконанням заходів ПБ через комплекс організаційних, роз'яснювальних,

попереджувальних заходів наглядові органи ДПН здійснюють в межах наданих їм повноважень адміністративну практику та приймають запобіжні заходи [4] спрямовані на спонукання юридичних і фізичних осіб до вирішення питань безпечного функціонування підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності.

Тобто у нашому випадку очевидним є те, що ці адміністративно-запобіжні заходи повинні мати адресний характер. При чому, чим менший показник виконання приписів ($P_{вп}$), тим повинен бути більшим показник адміністративно-запобіжного впливу ($P_{азв}$) як за кількісним так і за якісним значенням. Під якісним значенням слід розуміти наприклад рівень посадових осіб притягнутих до відповідальності за невиконання приписів.

З урахуванням викладеного пропонується наступний алгоритм оцінки показників діяльності посадових осіб ДПН (органу ДПН).

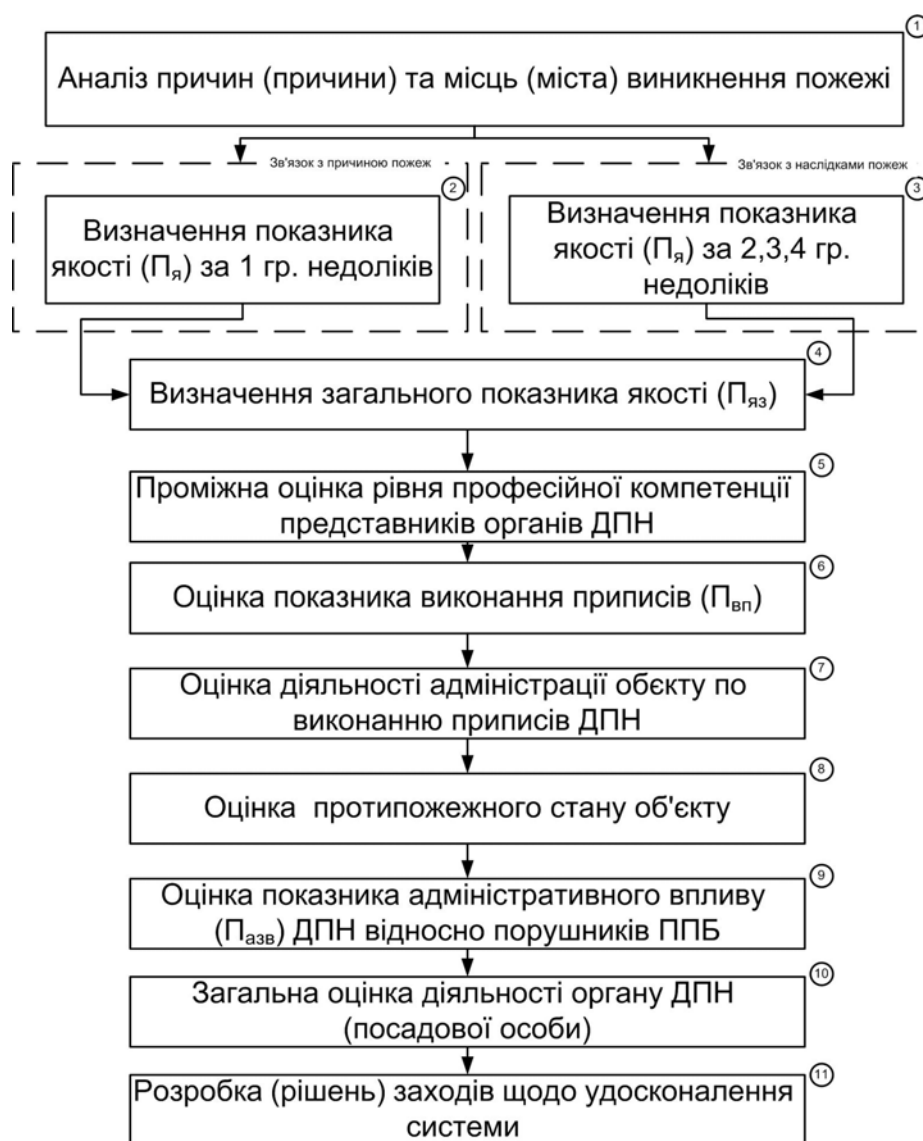

Рис.1 – Алгоритм оцінки показників діяльності посадових осіб ДПН (органу ДПН)

Слід зазначити, що за таким алгоритмом може надаватися оцінка ролі і місця органів ДПН не тільки за наслідками пожеж які виникли на підконтрольних об'єктах, але і по об'єктах де не було допущено протягом звітного періоду пожеж адже аналіз їх протипожежного стану є необхідною умовою об'єктивної оцінки рівня безпеки цих об'єктів і, в цілому, стану оперативної обстановки. У цьому випадку оцінка розпочинається з визначення $P_{я}$.

Висновки. Використання органами управління ДПН запропонованих підходів до системи оцінок якості роботи наглядових органів сприятиме відображенню більш реального стану пожежної безпеки об'єктів та визначенню ролі і місця в процесі захисту підконтрольних об'єктів від пожеж інспекторського складу ДПН через оцінку ефективності їх дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про пожежну безпеку» № 3745 – XII від 17.12.1993 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/content/laws_zak.html

2. Закон України «Про правові засади цивільного захисту» № 1859 – IV від 26.06.2004 року. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/content/laws_zak.html

3. Наказ МНС України №59 від 06.02.2006р. «Про затвердження Інструкції з організації роботи органів державного пожежного нагляду» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0480-06>.

4. Наказ МНС України № 130 від 21.10.2004 р. «Про затвердження інструкції про порядок та умови застосування органами державного пожежного нагляду запобіжних заходів». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1541-04>.
nuczu.edu.ua

Н.Н. Кулешов

К оценке показателей деятельности органов государственного пожарного надзора.

В статье изложены новые подходы к системе оценивания показателей деятельности органов государственного пожарного надзора и предложен алгоритм оценки качества работы надзорных органов.

Ключевые слова: государственный пожарный надзор, пожарная безопасность, контроль, оценка, объект, показатели.

N.N. Kuleshov

By assessing the performance of the state fire supervision.

The article presents new approaches to evaluating the performance of the system of public fire control and an algorithm for assessing the quality of oversight bodies.

Keywords: State fire supervision, fire safety, monitoring, evaluation, object, performance.